

Soort : Gevelsteen – (herdenkingssteen/plaquette)
 Naam : **ALS DE SCHOOL KON SPREKEN ...**
 Architect : J. W. Kanter ?
 Bouwstijl : -
 Perceel : Indifferent
 Ontwerp gevelsteen : Rob van Riessen, Leidseplein Haarlem
 Uitvoering gevelsteen : Swaalf Natuursteen bv. Haarlem, kosten € 700,-
 Datering gebouw : 1984
 Datering gevelsteen : 4 mei 2009
 Geplaatst : 29 april 2009 door Bouwbedrijf Schaap uit Noord-Holland.
 Oorspronkelijke gevel : Ja

Gevel

Gevelsteen

Plaats : Voorgevel
 Omschrijving : Tekst;

Als de school kon spreken...

Vanaf deze plek werden in de nacht van 25 op 26 augustus 1942 ruim 170 Joodse Haarlemmers gedeporteerd naar de Duitse vernietigingskampen.

Laten we dit nooit vergeten.

Onder de tekst staat de oud school gegraveerd

Materiaal : Hardsteen
 Afmetingen : 550 h x 655 br mm
 Kwaliteit : Goed
 Kenmerken : Letters zwart in gekleurd
 Opgeknapt in : -
 Geschiedenis : **De vergeten geschiedenis van de Westergracht in de WO II.**

Kinderen van groep 7 en 8 van de Bavo school hebben zich in de maand april van 2009 verdiept in de vergeten geschiedenis van de Westergracht tijdens de Tweede Wereldoorlog. De werkgroep Jeugd van de Historische Vereniging Haarlem, het Haarlems Verzetsmuseum en Hans Peeters (oud-directeur van de Bavo school) hebben voor deze kinderen een programma georganiseerd. Het doel van het programma is om kinderen veel bewuster te maken van de historische context waarin ze leven en om de geschiedenis van de Westergracht en in het bijzonder de deportatie van de joodse Haarlemmers te markeren met een herdenkingsplaquette.

In de afgelopen weken hebben de kinderen het verhaal verteld gekregen van de nacht van 25 op 26 augustus 1942 waarin vanuit de gevorderde oude Bavo-school ruim 170 Haarlemse Joden naar het kamp Westerbork zijn afgevoerd.

Daarnaast zijn de kinderen naar het Corrie ten Boom-museum geweest en hebben ze met de heer Wim Kraakman gesproken over het verzet in Haarlem. Ook hebben de kinderen een eigen website gebouwd met daarop verhalen en foto's over de Tweede Wereldoorlog.

Alle verhalen, indrukken en emoties hebben de kinderen verwerkt in een voordracht die op 4 mei ten gehore is gebracht.

Het drama van de deportatie en de verschrikkingen van oorlog en geweld en het feit dat we dit nooit mogen vergeten, ligt vast op de herdenkingsplaquette in de muur van de school.

Als de school kon spreken ...

Op 4 mei 2009 werd na de Nationale Herdenking op de Westergracht de steen tijdens een speciale plechtigheid onthuld.

De steen is ter nagedachtenis aan de ruim 170 joodse Haarlemmers die in de nacht van 25 op 26 augustus 1942 in de oude school bij elkaar zijn gebracht en van daaruit op transport zijn gezet naar Westerbork.

De onthulling werd verricht door wethouder Maarten Divendal, mevrouw Mieke Mulder (dochter van mevr. De Vries wiens hele familie in de bewuste nacht in de school is verzameld) en 2 kinderen van de Bavo-school Nina de Ruig en Barry Beugeling

De onthulling vond plaats onder grote publieke belangstelling.

Met speciale dank aan ;
Marjorie Vroom & David Beekhuis
De werkgroep Jeugd van de
Historische Vereniging Haerlem

Bavoschool schoolt leerlingen bij opdat zij niet vergeten

Scholieren paraat op 4 mei

DOOR JOHN OOMKES

HAARLEM - Leerlingen van de rk basisschool Bavo zullen maandag, op de vierde mei, een actieve rol spelen tijdens de herdenking van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog.

Ze staan paraat bij het monument 'Treurende Vrouw', een beeld van Ludwig Oswald Wenckebach, recht tegenover hun school, op die andere hoek van de Westergracht en de Leidsevaart.

Vanuit de gymzaal van hun school werd op 25 oktober 1944 verrader Fake Krist neergeknald, een foute Haarlemse politiemann die iets verderop aan de Westergracht in de kost lag bij NSB'ers. De klus werd geklaard door Zwarte Kees, één van de beste schutters van de Haarlemse verzetsknokploeg.

In één van de commissiekamers van het stadhuis is het 65 jaar later doodstil. Leerlingen van de huidige Bavoschool luisteren ademloos naar de toedracht rond de liquidatie.

Die komt uit de mond van Wim Kraakman, zelf een kind tijdens de oorlog, maar wel een kind dat opgroeide in de schuilkerk aan de Bakenssegracht/Kokstraat waar zijn vader Jan een hoofdrol speelde in een commandopost van het verzet, inclusief een illegale zender.

Kraakman: „Later op die ochtend in oktober 1944 klitte een klas samen in de gymzaal van de Bavoschool. De juf zette zich achter de piano, merkte dat iets niet werkte en deed voorzichtig de klep open. Er lag een geweer in. Zonder een spier te vertrekken vertelde juf de klas dat er deze dag géén gymles zou zijn.”

De Duitsers spaarden de Bavoschool, omdat ze dachten dat

Herdenking bij het monument 'Treurende Vrouw'.

ARCHEFFOTO UNITED PHOTOS

de dodelijke schoten op Fake Krist waren gelost uit de vier naburige woningen. De bewoners van die huizen kregen nauwelijks tijd om hun spullen te pakken, voordat hun woningen werden platgebrand.

Bovendien haalde de bezetter tien eerder gearresteerde verzetsmensen uit de gevangenis aan de Amsterdamse Weteringschans naar Haarlem. Een dag la-

ter, op 26 oktober 1944, werden zij als vergelding geëxecuteerd op de plek waar zich nu het monument bevindt, in de schaduw van de kathedrale basiliek.

Op de Bavoschool is de adoptie van dat beeld niet vrijblijvend. In de weken voor de vierde mei van dit jaar namen leerlingen van de bovenbouw deel aan een educatieprogramma dat is opgezet door buurtbewoner

David Beekhuis met medewerking van de Bond van Oud-Illegale Werkers. Beekhuis: „Dat is nodig omdat we steeds verder afstaan van de oorlog, waarin voor de vrijheid is geknokt.”

De aanpak werkt, zo blijkt tijdens een bezoek aan het Corrieten Boomhuis en het stadhuis. Tien- en elfjarigen ondervragen Wim Kraakman scherp, nadat ze een film hebben gezien die

kort na de bevrijding werd gedraaid in de schuilkerk.

„Dat is niet echt zoals het er aan toeging, toch?“, wil een meisje van Kraakman weten. Die vertelt dat de film enkel wilde vastleggen hoe het was geweest en dat mensen uit het verzet dus ook Duitsers in de film moesten naspelen.

„Dat is al moeilijk genoeg“, luidt het commentaar.

Haarlems Dagblad 4 mei 2009

Bavoschool krijgt plaquette in gevel

DOOR JOHN OOMKES

HAARLEM - Ruim 170 joodse burgers uit Haarlem werden in de nacht van 25 op 26 augustus 1942 samengedreven in de Bavoschool op de Westergracht. Ter nagedachtenis is gisteravond een plaquette in de gevel van de school onthuld.

Dat is gebeurd in een plechtige handeling, volgend op de jaar-

lijkse dodenherdenking. Twee leerlingen van de Bavoschool werden bij de bijzonder taak gesteund door wethouder Maarten Divendal en mevrouw Mulder-De Vries. Zij is de dochter van een vorig jaar overleden Haarlemse dame die jarenlang actie voerde voor zo'n gedenkteken.

De plaquette is gefinancierd door de Stichting St. Bavo.

Haarlems Dagblad 5 mei 2009

Als de school kon spreken ...

De Bavo-school aan de Westergracht heeft op 4 mei 2009 een bijzonder gedenkteken in de vorm van een plaquette in de gevel gekregen. De steen is onthuld in aanwezigheid van Mevrouw Mieke Mulder-de Vries, dochter van de vorig jaar overleden Haarlemse mevrouw De Vries, wier familie in de bewuste nacht in de school was verzameld en die jarenlang actie voerde voor een gedenkteken op deze plaats.

De 'oude' Bavo-school heeft namelijk tijdens de Tweede Wereldoorlog een rol gespeeld in een gebeurtenis, die beslist niet mag worden vergeten. Bekend is, dat het monument "Treurende Vrouw" van kunstenaar Ludwig Oswald Wenckebach, op de hoek Westergracht / Leidsevaart (recht tegenover de school) staat ter nagedachtenis aan de tien mensen, die op 26 oktober 1944 als vergelding werden geëxecuteerd voor het omleggen van de verrader Fake Krist. Dit monument is dan ook door de school geadopteerd. De plaquette die nu in de school is in gemetseld, is ter nagedachtenis aan de ruim 170 joodse Haarlemmers die in de nacht van 25 op 26 augustus 1942 in de oude school bij elkaar zijn gebracht en van daaruit op transport zijn gezet naar Westerbork.

De kinderen van groep 7 en 8 van de Bavo-school hebben zich dit jaar in de maand april verdiept in de geschiedenis van de school en van de Westergracht tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Geholpen door de werkgroep Jeugd van de Historische Vereniging Haerlem, het Haarlems Verzetsmuseum en Hans Peeters (oud-directeur van de Bavo-school) hebben de leerkrachten voor deze kinderen een speciaal programma georganiseerd. Het doel van het programma was om de kinderen veel bewuster te maken van de historische context waarin ze leven en om de geschiedenis van de Westergracht en in het bijzonder de deportatie van de joodse Haarlemmers vanuit de school te markeren met een herdenkingsplaquette. De plaquette is ontworpen door Rob van Riessen, bewoner uit de Leidsebuurt, gemaakt door Swaalf Natuursteen bv. Haarlem en geplaatst door Bouwbedrijf Schaap uit Noord-Holland.

Martin Busker Voorzitter **SGVH**
Met speciale dank aan ;
Marjorie Vroom & David Beekhuis
De werkgroep Jeugd van de
Historische Vereniging Haerlem